prostemu ljudstvu v poduk. Z obrisom obedveh polovin zemeljske krogle. Cena 25 kr. V Terstu. Tisk avstr. Loyda. Ta knjižica prav umevno razlaga splošno zemljepisje, oziraje se tudi na domače razmere. Priporočamo to knjižico ljudskim učiteljem za se in za učiteljske knjižnice.

V Ljubljani pri Jož. Blazniku prišlo je na svetlo (in se dobiva pri M. Gerberji in drugih bukvarjih). »Popotvanje v sveto deželo, v Egipt, Fenicijo, Sirijo, na Libanon, v Carigrad in druge kraje«. Obhodil in popisal L. Jeran. Ponatis iz »Zgodnje Danice«. V tej 52 pol debeli knjigo g. pisatelj s spretnim peresom popisuje svete in druge kraje svojega zanimivega popotovanja. Ta knjiga je tudi učitelju prav dober pomoček pri zemljepisnem nauku in sploh mikavno in spodbudno berilo za bolj odraščeno mladost posebno v ponavljavni ali nedeljski šoli.

Šolsko obzorje.

Iz Ljutomera. Učiteljsko društvo ljutomersko napravilo je 16. t. m. zbor pri sv. Križi poleg Ljutomera. Ta kraj se je izvolil za shodno zbirališče zavoljo tega, ker je bolj v sredini, kakor Ljutomer. Dopoldne ob desetih se nas je zbralo 12 učiteljev tega okraja. Kot poslušalci počastili so nas 3 udje krajnega šolskega sveta križkega in 2 kateheta. Pervosednik g. Kryl pozdravi zbor, ter razodeva svoje serčno veselje, da se je toliko odgojiteljev slovenske mladine tega zbora vdeležilo. Spodbuja in navdušuje učitelje k splošnemu obiskovanju vseh shodov, ktere letos še mislimo napraviti. Povdarja posebno namen ljutomerskega učit. društva, ker je pervo slovensko učit. društvo na Štajerskem. Konečno zakliče nam serčni »dobro došli«.

Na to nastopi g. Lapajne. On pravi, da je namen današnjega shoda ta, da se učitelji seznanimo z novo metrično mero, ktera se ima vpeljati l. 1876. Kdo namreč mora bolj in naj popred razumeti novo mero, kot ravno učitelj! Edinost v meri in vagi je potreba pri vseh narodih in deržavah. Prav natanko in določno razlaga dolgostno, kvadratno, kubično, posodno in vtežno mero. Priporoča knjigo »geometrija ali merstvo« (ker je v dodatku metrična mera prav umljivo razlagana) in g. Stegnarjeve table, ktere bodo v kratkem na svitlo prišle; tudi djansko pokaže vso metrično mero. Nasvetuje, naj bi se ta mera precej v šolo vpeljala, ker, ko bodo učenci iz šole izostali, bode jim precej vse znano, in staršem lahko računiti pomagajo.

Slednjič nastopi g. Kryl, in govori pol drugo uro o klimatografiji (podnebji). Prav radi smo poslušali tega učenega gospoda, in čas nam je prekmalo pretekel. Popoldne ob dveh bil je občen obed, pri kterem so sledili razni govori in napitnice, slišale so se tudi mične slovenske pesmi. Konečno so vsi učitelji sklenili napraviti tretji učiteljski zbor pri sv. Jurju. Solnce se je že globoko nagnilo, ko smo si še enkrat podali bratovske roke in se poslovili s serčnim: »Z Bogom«. *J. Meglič.*

Iz kranjske gore. (Zborovanje učiteljev v radoliškem okraji.) 16. pr. m. imeli smo učitelji v Gradu posvetovanje. Predsedoval je g. M. Žolgar, c. kr. okrajni šolski nadzornik; kot zapisnikar bil je M. Zarnik. G. predsednik pozdravlja zbor, ter obžaluje, da ni vseh učiteljev pri shodu.

Res, malo navdušenosti od onih za tako lepo početje, ktero smo ta dan obravnavali. Dalje nas opominja gledati: a) na snago v šoli in pri učencih; b) na šolski red, sosebno kar se tiče šolskih zapisnikov; c) da se šolske zamude na tanko in vestno zapisujejo; pravi, da so pri nas vzroki zarad zamud obilno različni, da naj se pred vsem učitelj prepriča o zamudah; d) pravi, da se toži o nerednih sejah krajnega šolskega svéta; o tem naj učitelj, ako je morda predsednik ali kaki drugi ud neveden, postavo razjasnuje in z resnimi besedami predstavlja, ter tudi zahteva, da se seje na tanko opravljajo; e) naj učitelj skerbí, da se pri vsaki šoli natančni popis vseh darovanih knjig sostavi; f) dalje naj mu bode dolžnost, dobre časopise, posebno »Tovarša« in »Vrteca« podpirati. Potem se je pristopilo k temu-le dnevnemu redu:

1. Kako naj se s pervenci ravná, da se v pisanji in branji z enakim vspehom učé?
2. Kako naj se ravná z berilnim gradivom v ponavljavni šoli?
3. Kaj in koliko se bo v prihodnjem šolskem letu učilo?
4. Volitev odbora za učiteljsko društvo radoliškega okraja.
5. Volitev odbora za okrajno učiteljsko knjižnico.
6. Kako bi se učiteljstvo vdeležilo dunajske razstave l. 1873?

O pervem vprašanji govorí P. Gros, ter pravi, da je pervo potrebno, da učitelj pozná namen tega poduka. On naj učencem že pervi dan naznani, da bodo tudi pisali; to je otrokom ljubo, naj jim tudi dovoli že v začetku tablice v šolo nositi, s tem se veselje do učenja v otroških sercah blaži. Imeti mora tudi dobra sredstva k temu. Kar se teh tiče, priporoča se Fikseva knjiga (Handfibel) s černonarisanimi tablicami v pravi velikosti z belo pisanimi čertami in čerkami; te naj učenci po učiteljevem navodu na svoje tablice prepisujejo. Naj jim že v pervih dneh ukaže med čerte različne poteze pisati; dalje še le naj s pisanjem po abecedniku v tisti versti napredujejo, kakor se v njem učijo.

Obširnejše o tem govoril je J. Grebenec.

F. Stojec pravi, da sedanje stenske table ne zadostujejo namenu, ker so premajhno in prenatlačeno tiskane. V velikih šolskih sobah jih otroci težko ali celo nič ne razločujejo, ter oči koljejo. Naj bi se za naprej omislile drugače table, in sicer v tako primerni velikosti tiskane, da jih brez truda morejo otroci tudi v daljavi razločiti; naj bi za vsako znamenje bile posebne table, se ve da, kakor sedaj s pismenkami in tisnikami. O drugem vprašanji F. Stojec pravi, da sedajno berilo »Ponovilo« ne zadostujejo, v njih je premalo raznega gradiva za nedeljsko šolo. Zato bi se moglo posebno berilo sostaviti, ktero bi obseglo kaj iz domačega življenja, kakor živinoreje, čebelorejo, sadjereje, pa tudi o natoroznanstvu, zemljepisji i. t. d.

G. predsednik pravi, da se mora pri otrocih moraličen čut blažiti, da otroci to, kar jih obdaja, vedo razločiti in tudi, kako eno ali drugo koristi. Ni dosti, da samo berejo, ampak učitelj naj, kolikor mogoče, prav po domače razlaga posamne sostavke, postavim, naj v kakej mičnej povestici to ali uno vmes vplete; naj še poslednje od njih zahteva, da vse to popišejo, da se zamore prepričati, na kaki stopnji vednosti že stojé.

O tretjem vprašanji pravi J. Grebenec, da to se je že določilo, da, dokler ne bodo več plačali, tudi ne bomo več učili.

G. predsednik predstavlja, da bi se za naprej v jezikovem uku več podučevalo. Je bilo po večini glasov sprejeto.

Kar se tiče telovadbe, pravi M. Zarnik, da se bode postavi zadostilo, naj učitelj po mogočnosti, kolikor more v primernem času podučnje. Tudi učimo na teden 1 uro sadjerejo in 1 uro petje.

Potem se je odbor za društvo volil; v odbor so bili voljeni: Tuma, Gros, Zarnik, Stojec, Ukmar, Žolgar. Za prvosednika je bil enoglasno voljen g. M. Žolgar; kot podpredsednik in blagajnik J. Ukmar, za zapisnikarja M. Zarnik. V odbor za biblioteko pa sledeči: J. Košmelj, zakristan in učitelj v Radolici kot predsednik, odborniki: F. Klinar, P. Gros, M. Zarnik, Št. Čampa.

O razstavi se je omenilo, da ni nič takega, kar bi se moglo vanjo poslati. Sklenilo se je, da od nas se bodo 3 ali 4 razstave vdeležili, ako bodo dobili prosto vožnjo, ali saj gotovo po bolj znižani ceni. Naloga jim bo, na tanko ogledati stvari, posebno, ki k šolstvu spadajo, ter potem svojim tovaršem sporočati.

In tako bila je seja dokončana. Potem smo šli k »Malnarju« obedovat. Med obedom poprime besedo F. Stojec, ter tovarše pozdravlja, jim današnji dan posebno v spomin kliče, ker se je vstanovilo »učiteljsko društvo«, in še pravi, da ravno k temu veselemu dnevu je g. J. Grebenec nam sostavil pesmico, ktera se je potem prebrala, in tudi v harmoničnem glasu z veliko navdušenostjo pela. Tako je pretekel hitro čas, sošli smo se z veselim upanjem, da bode naše današnje posvetovanje obilen sad rodilo. Naposled si ne morem kaj, da bi ne grajal teh, kteri so se tako zaspane kazali, da niso prišli; res je, da nimamo denarja še za potrebo, vendar mislim, vsaki si lehko za taki čas nekaj novcev prihrani. Tovarši, kličite si večkrat v spomin besede: »V družbi je moč in napredek!« Pa saj bodemo morda že prihodnje dobili stroške za popotvanje povernjene; prošnja se je že vložila za to.

Predragi »Tovarš«, bodi mi serčno pozdravljen! *Fr. Stojec.*

Iz Ljubljane. V poslednji seji je deželni šolski svèt sledečim duhovnim gospodom, ki marljivo skerbijo za poduk mladine na deželi in ondi, kjer ni moč redne ljudske šole napraviti, sami iz dobrega serca vzderžujejo šole za silo, za preteklo leto 1871. iz šolskega zaklada njihov trud povernil s 50 gold. Ti gospodje so: Mencinger Lovro iz Gola, Tavčar Ignacij v Želimljah, Ankerst Janez v Javoru, Gorišek France v Javorjih, Teran Janez v Zlatem polju (zdaj fajmošter v Štangi), Kuhelj Matija v Šmihelu pri Žužemberku, Petrič Blaž na Selih pri Dobernču, Volčič Janez v Podgradu (Maihau), Ramovž Jernej v spodnji Idriji (zdaj na Selu), Rus France v Rovtah (Gereuth). Marljivemu g. Keršicu pri sv. Katarini se izreče priznanje in za leto 1872. obljubi nagrada.

— Postava o predrugačenji plače deželnih šolskih nadzornikov. Po tej postavi, ktera je poterjena po najvišem sklepu od 6. aprila t. l., in zadobi moč 1. julija t. l., se vsi deželni šolski nadzorniki razdelijo v dve polovici; ena dobiva letno plačo z 2700 gold., druga z 2100 gold. Deželni šolski nadzorniki na Dunaji in Terstu dobivajo verh plače še za stanovanje po 450 gold., vsi drugi po 300 gold. Stroški njihovega službenega potovanja se, kakor dosedaj, plačajo iz dotičnih pavšalov. — Vdove njihove dobivajo 500 gold. penzije.

— Postava o povračilu popotnine deželnih in okrajnih šolskih svetovalcev. Po najvišjem sklepu od 19. aprila t. l. poterjena postava, ki zadobi veljavo 1. oktobra t. l., dobivajo deželni in okrajni šolski svetovalci, če so več kakor pol milje oddaljeni od uradnega mesta deželnega ali okrajnega svetstva, kedar potujejo v seje, iz deržavne blagajnice povračilo za stroške vožnje in živeža, ki ga po zaslišanji deželnega šolskega sveta odloči učni minister; vendar popotnina za eno miljo ne sme več znašati kakor 1 gold., stroški živeža pa vsacega pol dneva ne več kakor 1 gold. 50 kr. — Ta od-

ločba pa ne velja za okrajne šolske nadzornike in tiste ude, ki se pokličejo v seje pomnoženega šolskega sveta.

— Ljudske šole po goratih krajih na Francoskem. Nemšk časnik »Allg. Familienzeitung« je prinesel uni dan dve podobi, ki ste nas, kakor vsacega, kteremu je mar za ljudsko šolstvo, zelo zanimali. Ena teh slik nam kaže množico otrók, ki na gori, Jura imenovani, po snegu v šolo koračijo; vsak ima torbico opasano, v kteri ima bukve in kos kruha, pa še kakošno drugo jedílo za kosílo shranjeno, pod pazduho pa nese poleno za kurjavo šolske sobe, kajti učitelj nima s čem drugim kuriti kakor z dervi, ki mu jih otroci nanosijo, in zato mora vsak učenec in vsaka učenka pozimi poleno seboj prinesti. — Druga slika nam kaže šolsko sobo. Borna sobica je — šola, ob enem pa tudi stanovanje učiteljevo. Sred soba je široka miza z bralno in pisno opravo, okoli nje sedijo otroci na klopi; eni sedijo na drugi klopi pri peči. Učitelj, nekako kislega obraza, stojí za njimi pri postelji svoji; na desni je ognjišče z železno cevjó pečí, kjer se jed kuha; v dveh kotih stojé polena pokonci, ktera učitelju donašajo otroci. Visoko na steni visí razpelo, nektere table za nauk, na eni tabli pa v francoskem jeziku (menda občinski) ukaz za leto 1872., v kterem se bere, da učitelj te šole (v Quoisrettu) dobiva na mesec 38 frankov plače.

V popisu tema slikama pridjanem beremo, da ta šola je na francoski strani gore Jura. Prebivalci na planinah te gore, ki se delí švajcarsko in pa francosko stran, se živijo največ od živinoreje, mlekarstva in izdelovanja lesene (suhe) robe; na švajcarski strani pa so tudi jako marljivi obertniki, posebno urarji. Po več vasí skupaj vzdržuje eno šolo. Ker so vasí po hribu zelo raztresene, imajo otroci večidel daleč v šolo, ktero obiskujejo samo po zimi. Hoja v šolo jim je zelo težavna po snegu in ledu in o hudem viharji. Zjutraj se podajo v šolo, kjer čez poldne ostanejo, in od kodar se na večer podajo sopet domú. Al ker so ti planinarji zelo radovedni in ukaželjni, zato tudi otročiči vkljub težavni poti veseli koračijo v šolo in iz šole nazaj.

Kakor pa se imajo otroci gredé v šolo boriti z mnozimi težavami, tako tudi učitelji njihovi. Podoba šolskega poslopja, ktero smo gori popisali, kaže, kako revno stanovanje ima učitelj, in kako slaba je verh tega tudi plača njegova, namreč po 38 frankov na mesec dni. En frank po našem sedanjem denarji velja 40 kr., tedaj dobiva učitelj na mesec 15 gold. 20 kr., za 12 mesecev ali celo leto 182 gold. 40 kr.

In to na Francoskem, to je, v oni deržavi, ktera se ponaša, da stoji na vrhuncu civilizacije! —

Mi nikakor nismo tega članka napisali iz omenjenega časnika zato, da bi s tem izgovarjali slabo plačo naših učiteljev; »Novice« so že pred 20 leti in neprehoma povdarjale potrebo, da se plača ljudskim učiteljem zboljša. Samo to smo hoteli s tem pokazati, da so tudi še druge dežele po svetu, kjer zdihujejo učitelji po boljši plači.

»Od tega, da to vemo, mi ne bomo siti« — nas utegne marsikak učitelj zaverniti. Da je to res, temu tudi mi priterdimo; — al »v nadlogah je tolažba, imeti španovijo« — pravi latinski pregovor, — teh nadlog pa mora tudi kmalu konec biti, to bodi naj tolažba vsem. *(Iz „Novic".)*

— ***Za veliki jesenski učiteljski zbor*** se je v odborovi seji slov. učiteljskega društva 19. pretečega m., o opravilih posamesnih pododborov sostavil in odobril taki-le načert:

centralni odbor bode imel nalogo, da bode: 1) pripravil gradiva za razprave v zboru; 2) da bode sostavil opravilni red za zborovanje; 3) da bode opravljal in ravnal vse denarstvene zadeve; 4) da bode preskerboval vsa vabila k zboru in pozdrave pri zborovanji; 5) da bode skerbel za prostor pri zborovanji; 6) da bode poročal o zborovanji.

Odbor za razstavo bode: 1) vabil in sprejemal stvari v razstavo; 2) bode preskerbel prostor za razstavo; 3) bode stvari v razstavi razpolagal in varoval; 4) bode sostavil zapisnik vseh razstavljenih stvarí, in bode o njih centralnemu odboru poročal.

Odbor za slovesnost bode 1) skerbel za veselični prostor in vnanji lišp; 2) bode vzajemno z centralnim odborom skerbel za zabavne predstave in bode o tem sostavil program; 3) bode skerbel za vse, kar spada k slovesnosti pri zborovanji.

Odbor za stanovanje bode skerbel: 1) vdeležavalcem za znižano vožnjo ceno po železnici; 2) bode prihajoče vdeleževalce pričakoval in sprejemal; 3) bode, kolikor mogoče vdeleževalcem preskerboval brez plačila ali saj cenó stanovanje o času zborovanja; 4) bode sostavil imenik vseh vdeleževalcev; 5) bode reševal vse pritožbe, ki bi izvirale pri prihodu, odhodu ali pri stanovanji.

Pododbori naj se vstanoví in za vsaki odbor med sabo volijo pervosednika, namestnika in dva rednika.

Sklenilo se je tudi, da vsak vdeleževalec učiteljskega zbora plača 50 kr. za vstopnico, s ktero ima potem prost vhod v razstavo in k veselici, ki ji bode slov. uč. društvo napravilo.

Dalje se še določi, da naj se beseda pri učiteljskem zborovanji napravi na korist slov. učiteljskega društva.

Pri tej seji sklenilo se je tudi: 1) da naj odbor slov. učiteljskega društva deželni šolski svet prosi, da naj se vse izpraznjene učiteljske službe na Kranjskem razpisujejo v šolskem listu »Uč. Tovaršu«, in 2) da naj odbor slov. učiteljskega društva Kranjskim poslancem deržavnega zbora piše, da naj pri ministerstvu prosijo za hitro rešitev postave o pravnih razmerah ljudskih učiteljev na Kranjskem.

— 27. preteč. m. je I. mestna 4razredna ljudska šola obhajala svoj praznik. Ob 8. zjutraj imeli so učenci na Rožniku sv. mašo, za to mali zajuterk (pri kterem je bilo 50 ubogih pridnih učencev milodarno pogostovanih), in potem sprehod po Rožniku skozi gojzd nazaj v mesto. Ta šolska veselica odlikovala se je posebno s tem, da so se učencem zraven navadnih nedolžnih razveseljevanj napravile tudi znanstvene razprave, t. j. popisovanja iz prirodopisja in iz zemljepisja, in da se je posebno oziralo na to, da so otroci opazovali in občudovali lepo božjo naravo.

Prošnja. Ti-le gg. družniki slov. uč. društva še niso plačali letnine za l. 1870 in 1871 št.: 4, 8, 12, 14, 25, 29, 30, 31, 36, 41, 48, 52, 62, 69, 76, 77, 81, 84, 85, 86, 95, 99 in 107; za l. 1871 pa: 16, 21, 23. 33, 35, 37, 38, 44, 55, 56, 61, 63, 70, 71, 73, 74, 82, 83, 88, 89, 90, 91, 93, 98, 101, 122, 124, 126, 138, 141. Vse te družnike vljudno prosimo, da bi kmali poravnali svoj dolg, ker društvo bode imelo sedaj mnogo stroškov.

Listnica. G. St. v. I.: Za A. P. v L. in knjižn. v I. nismo do sedaj še naročn. prejeli. Čital. v I. je plačala 1 gl. 30 kr.

Odgovorni vrednik: **Andrej Praprotnik.** Tiskar in založnik: **J. R. Milic.**